

REFORMA SKP

September 2020

Skupina ELS je in bo še naprej glasnica in zagovornica evropskih kmetov in naših podeželskih skupnosti. Kmetijstvo vidimo kot **strateški sektor**. Verjamemo v večnamensko skupno kmetijsko politiko, osredotočeno na družinske kmetije po vsej Evropi, ki kmetom omogoča, da se posvečajo temu, kar najbolje znajo: proizvodnji visokokakovostne hrane, po kateri smo znani. Naša politična skupina se zavzema za raznolik in konkurenčen sektor, ki v zadostnih količinah proizvaja varno in visokokakovostno hrano, hkrati pa se odziva na legitimne družbene pomisleke v zvezi z okoljem, podnebnimi spremembami in dobrobitjo živali. S temi izzivi se moramo spoprijeti skupaj s kmeti, in sicer s podpiranjem trajnostnih vzorcev proizvodnje in zagotavljanjem spodbud za prispevanje k podnebnim in okoljskim ciljem ter ciljem biotske raznovrstnosti.

1. Zelena struktura, svetovni okoljski proračun

Razprava o zeleni strukturi je zelo kontroverzna, mediji jo pozorno spremljajo, pa tudi zanimanje zanjo v družbi je zelo veliko. Zato je pomembno najti ravnovesje med družbenimi zahtevami, visoko stopnjo ambicioznosti glede varstva podnebja in okolja ter zaščito interesov kmetov. Svetovni okoljski proračun (**SOP**) bi v okviru te razprave lahko prispeval k takemu ravnovesju.

Ta koncept kot inovativen pristop ni bil vključen v glasovanje v odboru leta 2019. Nacionalni strateški načrt bo usklajena celota, ki bo vključevala intervencije in financiranje v okviru obeh stebrov. Odločitev v okviru SOP o enotnem odstotku za splošni strateški načrt za skupno kmetijsko politiko, namenjen okoljskim in podnebnim

ciljem, je logična rešitev. Države članice bi lahko uporabile SOP, da bi na prožen način ter prilagojeno svojim razmeram in potrebam prispevale k doseganju okoljskih in podnebnih ciljev iz člena 6.

SOP je priložnost za doseg kompromisa o dodelitvi finančnih sredstev za okoljske in podnebne ukrepe – vidik, ki bo vplival na javno ovrednotenje kmetijske reforme. Druga prednost SOP je, da način porazdelitve nacionalnih sredstev med oba stebra (= distribucijska pravičnost) izgubi pomen, saj mora vsaka država članica predstavljati enak skupni odstotek v obeh stebrih.

V SOP naj bi spadale naslednje intervencije:

- > 5 % obveznih površin z ekološkim pomenom (steber 1);
- > ekosheme (steber 1);
- > beljakovinske rastline (steber 1);
- > čebelarški sektor in okoljske komponente operativnih programov v drugih sektorjih (steber 1);
- > ukrepi za kmetijsko-okoljsko trajnost, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter druge upravljske obveznosti (steber 2);
- > naravne ali druge omejitve, značilne za posamezno območje (steber 2);
- > slabosti, značilne za posamezno območje, ki izhajajo iz nekaterih obveznih zahtev (steber 2);
- > vse vrste intervencij EKSRP za obravnavanje specifičnih okoljskih in podnebnih ciljev iz točk (d), (e), (f) in (i) člena 6(1) (steber 2);
- > odhodki za storitve kmetijskega svetovanja z namenom izboljšanja okoljske in podnebne uspešnosti (steber 1 in steber 2).

Zaradi poenostavitve se tehtanje posameznih intervencij ne bi smelo razlikovati. Osnovna

dohodkovna podpora za trajnostnost (BISS) ni del SOP, razen 5 % ornih zemljišč, na katerih so v skladu s pogojenostjo obvezne neproizvodne značilnosti, ali območja, na katerih se pesticidi in gnojila ne uporabljajo (nekdanje površine z ekološkim pomenom).

Podpiramo 30-odstotni delež za SOP.

Da bi preprečili „praznjenje drugega stebra“, je treba vsaj 30 % odhodkov drugega stebra nameniti podnebnju in okolju. S tem bi tudi odpravili potrebo po obvezni dodelitvi v odstotkih za intervencije iz prvega stebra.

Pomembno vlogo ima tudi prenos finančnih sredstev med obema stebroma. Za denar, ki se prenese iz prvega in drugega stebra, še vedno ne veljajo obveznosti sofinanciranja.

Vprašanje o tem, katere zahteve so zajete v **pogojenosti**, bo še naprej zelo sporno politično vprašanje. **Ekosheme** bi morale zajemati elemente, kot je orodje za trajnostnost kmetij za hranila (FaST) ali minimalni odstotek za neproduktivna zemljišča, ki bi presegle obveznosti, ki jih imajo kmetje že po pravilih o pogojenosti. Podpiramo 8-odstotni cilj za površine z ekološkim pomenom (neproduktivne značilnosti ali območja, kjer se pesticidi in gnojila ne uporabljajo) na ravni držav članic. 5 % bi moralo biti obveznih za kmete na splošno, hkrati pa bi morala biti omogočena prožnost v okviru obstoječih pravil o zeleni komponenti. Ostalo bi moralo biti za države članice obvezno in bi se moralo dosegati s pomočjo spodbud.

Države članice morajo poskrbeti za privlačnost ekoshem, da jih bodo kmetje bolj uporabljali. Denar, ki se ne porabi za ta namen, bi bilo treba prerazporediti med druge države članice. Če se ne odločimo za globalni okoljski proračun, se lahko neporabljena sredstva iz ekoshem dajo na voljo za okoljske ukrepe v drugem stebri.

Kakšen naj bi bil pristop možnosti izbiranja s seznama, t. i. menijski pristop ekoshem?

Da bi ohranili in okrepili skupnostni pristop SKP, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo za sprejetje delegiranega akta o vzpostavitvi kataloga praks Unije, ki so skladne s pravili, določenimi v temeljnem aktu. Države članice na podlagi takega kataloga Unije izdelajo nacionalni seznam praks, upravičenih do ekoshem.

PRILOGO III, ki določa tehnične zahteve, ki jih je treba izpolniti v okviru pogojenosti (dobri kmetijski in okoljski pogoji ter predpisane zahteve ravnanja), kot jo je sprejel Odbor za kmetijstvo in razvoj podeželja (AGRI), bi

bilo treba vsebinsko ohraniti. Da bi ohranili skupnostni pristop k evropski kmetijski politiki, države članice ne bi smele imeti možnosti vključevanja dodatnih zahtev v pogojenost. Strožje zahteve bi bilo treba kompenzirati v ekoshemah.

Z namenom poenostavitve je treba zagovarjati kombinacijo ekoshem in pogojenosti v okviru „okrepljenih ekoshem“. Ker so ekosheme ambicioznejše, ni potrebe po dvojnem preverjanju teh ukrepov v okviru pogojenosti.

2. Socialna razsežnost SKP

Sredstva EU bi morali prejemati le tisti, ki spoštujejo zakonite oblike zaposlitve. Druge skupine želijo vključiti delovnopravno zakonodajo v pogojenost, da bi zagotovili, da se podpora SKP ne bi izplačevala kmetom, ki zaposlujejo delavce na črno. Izvajanje nacionalne socialne politike ni naloga evropske kmetijske politike. To je v izključni pristojnosti držav članic. Zato izplačila sredstev SKP ni mogoče povezati z nacionalno delovnopravno ali socialno zakonodajo. Kljub temu pa ima tudi kmetijski sektor družbeno odgovornost, da prispeva k odpravi nezakonitega zaposlovanja, spoštovanju z zakonodajo določenih delovnih standardov in zaščiti sezonskih delavcev. Kmetje in kmetijska podjetja, ki nezakonito zaposlujejo delavce, ne prejmejo neposrednih plačil.

3. Podnebje

Sestrinjamo, da bi moralo biti 40 % proračuna skupne kmetijske politike namenjenih podnebnim ukrepom. Opredelitev mora biti jasnejša, je treba pojasniti. Pozdravljamo tudi ukrepe za podporo varstvu in obnovi mokrišč in šotič.

Močno podpiramo zamisel o spodbujanju proizvodnje in porabe evropskih kmetijskih proizvodov, ki prispevajo k zdravemu življenjskemu slogu, na primer s spodbujanjem držav članic k bolj ciljno usmerjeni uporabi stopnje DDV, med drugim za sadje in zelenjavo.

4. Antimikrobična odpornost

Boriti se moramo proti antimikrobični odpornosti in spodbuditi potrebno zmanjšanje uporabe antibiotikov. SKP mora

zagotoviti spodbude za podporo kmetom pri doseganju tega cilja. Nagrajevati je treba zgodnje ukrepanje.

5. Podpora za travinje

Države članice bi morale imeti možnost, da obsežneje podpirajo travinje prek plačil iz prvega stebra ali privlačnih programov v okviru drugega stebra. Države članice je treba pozvati, naj to možnost preučijo v skladu s svojimi nacionalnimi podnebnimi cilji. V nobenem primeru trajno travinje ne prejme manj neposrednih plačil, kot je nacionalno povprečje plačil v okviru osnovne dohodkovne podpore za trajnost. Travinje pomaga varovati biotsko raznovrstnost in blažiti podnebne spremembe. Podpora bi morala biti manj birokratska, na primer kadar zaradi biotske raznovrstnosti nekatere rastline soobstajajo na travinju.

6. Povezava s strategijo „od vil do vilic“

Načela **strategije „od vil do vilic“ in strategije za biotsko raznovrstnost** je treba skrbno oceniti. Po možnosti bi se bilo treba po dogovoru o novi SKP izogniti dodatnemu upravnemu bremenu za kmete. Bolj koristno je pozvati države članice, naj v svojih nacionalnih strateških načrtih ustrezno opredelijo ekosheme in programe v okviru drugega stebra. Če se bodo kmetje soočali z dodatnimi zahtevami, pa bodo morale države članice zagotoviti dodatno financiranje.

7. Omejitev, postopno zniževanje, prerazporeditev

Da bi zagotovili pravičnejšo porazdelitev sredstev SKP, se je odbor AGRI omejil na dva instrumenta: **zmanjšanje plačil** (v nadaljnjem besedilu: omejitev) in **prerazporeditveno plačilo**. **Postopno zniževanje**, ki ga predlaga Komisija, je bilo črtano iz besedila.

Najmanj 5 % sredstev za neposredna plačila držav članic se dodeli za prerazporeditveno plačilo. Za znesek, ki presega 100.000 EUR na kmetijo, se po odbitku izdatkov za ekosheme, mlade kmete in 50 % stroškov dela uporabi zgornja meja.

Če se 10 % (tj. 5 % več, kot je obvezno) nacionalnih sredstev uporabi kot prerazporeditveno plačilo, se lahko država članica odloči, da ne bo uporabila zgornje meje. Prednosti prerazporeditvenega plačila so v tem, da je nebirokratsko, da ga ni mogoče zaobiti s pravno „ustvarjalnostjo“, je razumljivo in koristno za manjše kmetije.

Podpiramo stališče odbora AGRI, vendar s povečanjem minimalnega obveznega prerazporeditvenega plačila na 7 % in 12 % brez zgornje meje.

8. Aktivni kmet

Izogibati se je treba financiranju poslovnih modelov, pri katerih prejemnik subvencij razen prihodkov nima posebne povezave s svojo kmetijo. Podpiramo kompromisno besedilo, ki je bilo doseženo na ravni poročevalcev v senci, v katerem se zahteva, da se izvaja vsaj minimalna kmetijska dejavnost. Države članice pozivamo, naj pod nadzorom Komisije predložijo negativni seznam prejemnikov neposrednih plačil, ki so izključeni iz prejemanja neposrednih plačil. Kadar je kmetijsko gospodarstvo, ki prejema plačila SKP, del večje, predvsem nekmetijske strukture, mora biti to pregledno.

9. Strateški načrti SKP, sistemi za spremljanje uspešnosti in nadzorni sistem

Podpiramo namero za poenostavitev in posodobitev SKP v ekonomsko korist kmetov in za izpolnitev pričakovanj državljanov z vzpostavitvijo zasnove programov prek strateških načrtov SKP in uvedbo realističnega okvira uspešnosti, ki temelji na rezultatih. Poudarjamo, da takšni predlogi ne bi smeli privedi do delne ponovne nacionalizacije naše kmetijske politike in ogroziti finančne verodostojnosti odhodkov SKP. Zato zagovarjamo ohranitev skupnih pravil, sklopa intervencij in nadzornih sistemov na ravni EU, da bi preprečili izkrivljanja in različne nacionalne prakse ter zagotovili enako obravnavo kmetov.